

Resolutioner

Bemærk: Kirkeministeriet har ved redaktionens slutning endnu ikke udgivet resolutioner fra 1. juli 1972 til 31. december 1972; men de vil blive aftrykt i »Vore Kirkegårde« i en senere årgang.

Kirkeministeriets skrivelse af 9. juli 1981 (til N.N.) om, at *det tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at bestemme, til hvem hjemfaldne gravsteder skal bortfæstes*. 1. kt. j.nr. 5151/0110/81.

I en hertil indsendt skrivelse af 4. april 1981 har De klaget over, at gravsted nr. 20 på afd. U på X kirkegård, hvori urnen med asken af Deres ægtefælle A blev nedsat den 5. januar 1963, efter at gravstedet i overensstemmelse med Deres derom fremsatte anmodning var blevet ryddet ved fredningsperiodens udløb og gravstenen fjernet, af X kirkegårdsbestyrelse er blevet overdraget til Deres og afdøde A's datter B, der på gravstedet har ladet opsætte en sten med sin moders navn, fødsels- og dødsdag.

I anledning heraf skal man under vedlæggelse af fotokopi af kirkegårdsbestyrelsens skrivelse af 13. maj 1981 meddele, at det tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at træffe bestemmelse om, til hvem hjemfaldne gravsteder skal bortfæstes, og at ministeriet intet finder at bemærke til den stedfundne fornyede bortfæstelse af gravstedet.

Ministeriet finder ej heller at have grundlag for at modsætte sig den af den nuværende gravstedbruger foretagne udsmykning af gravstedet.

Kirkeministeriets skrivelse af 20. juli 1981 (til en sognepræst) om *brugsretten til et gravsted*. 1. kt. j.nr. 5151/0902/81.

I en gennem stiftsøvrigheden over Ribe stift hertil indsendt sag er der rejst spørgsmål om, hvem der må anses for at være indehaver af brugsretten til gravsted række 7 d, nr. 22 på X kirkegård, i hvilket gravsted A, der er afgået ved døden den 12. maj 1979, er begravet.

Det er oplyst, at gravstedsbrevet er udstedt til afdødes moder B, der ordnede begravelsen, at afdøde, der var ugift, har efterladt sig en efter hans død født søn, C, samt at udgifterne i for-

bindelse med gravstedets oprettelse er afholdt af boets midler.

I denne anledning skal man meddele, at ministeriet må være af den formening, at brugsretten må tilfalde afdødes arvinger efter loven, d.v.s. hans eneste barn, C, jvf. ministeriets cirkulære af 5. august 1977 om brugsret til gravsteder, afsnit III, litra B sammenholdt med litra A.

Kirkeministeriets skrivelse af 7. august 1981 (til et menighedsråd) om, at *der ikke er fastsat generelle regler om længden af kontortræffetiden for kirkegårdsledere*. J.nr. 904-4604.

Med henvisning til menighedsrådets skrivelse af 22. juli 1981 angående længden af kirkegårdsleder ved A kirkegård N.N.'s kontortræffetid skal man meddele, at der ikke er fastsat generelle regler om længden af kontortræffetid for kirkegårdsledere, og at denne derfor må fastsættes af menighedsrådet i samråd med kirkegårdslederen efter det stedlige behov.

Ministeriet anser det for sit vedkommende ikke formålstjuntligt med en kontortræffetid på 21 timer ugentlig på en kirkegård med A kirkegårds størrelse og bemanding.

Kirkeministeriets skrivelse fra 21. august 1981 (til et menighedsråd) om *deling af et gravsted*. 1. kt. j.nr. 5151/0815/81.

I en ad tjenstlig vej hertil indsendt skrivelse af 20. juni 1981 har menighedsrådet forespurgt, hvorledes der vil være at forholde i anledning af, at A på sin i marts 1970 fødte søn B's vegne ønsker en deling af familiegravstedet afd. E, nr. 425, 426, 427 og 428 på X kirkegård, hvori drengens fader C er begravet den 16. december 1969, drengens farmoder D er begravet i 1976, og drengens farfader E er begravet i 1978. Det er herved oplyst, at fru F, der er søster til afdøde C, ønsker, at gravstedet skal forblive udelt.

Det er endvidere oplyst, at A ønsker gravstedet delt således, at der bliver et separat gravsted for C, at gravstenen, der er placeret midt på gravstedet, er påført navnene på de 3 begravede, at fru F er i besiddelse af gravstedsbrevet, samt at brugsretten til gravstedet oprindelig tilkom F's forældre.

I denne anledning skal man meddele, at ministeriet er af den formening, at brugsretten til det omhandlede gravsted efter den længstlevende af bedsteforældrene E's død i 1978 er faldet i arv til hans arvinger efter loven, nemlig F og B, der træder i sin afdøde fader C's sted. Da brugsretten således tilkommer flere i forening, kræves der enighed mellem de pågældende om væsentlige dispositioner over gravstedet, såsom deling af gravstedet og flytning af gravstenen.

Det er i denne forbindelse uden betydning, hvem der er i besiddelse af gravstedsbrevet.

Det tilføjes, at spørgsmålets endelige afgørelse henhører under domstolene.

Kirkeministeriets skrivelse af 27. august 1981 (til en provst) om *flytning af urner fra fællesgrave*. 1. kt. j.nr. 541-11/81.

Med henvisning til Deres gennem stiftsøvrigheden over Alborg stift hertil indsendte forespørgsel af 15. juli 1981 angående flytning af urner skal man meddele, at ministeriet ikke finder at kunne tiltræde, at en kirkegårdsbestyrelse generelt træffer bestemmelse om, at der ikke kan foretages flytning af urner fra fællesgrave, idet kirkegårdsbestyrelsen ikke gennem en sådan bestemmelse bør være afskåret fra at give tilladelse til flytning af urner fra fællesgrave, såfremt omstændighederne måtte skønnes at tale derfor, og det efter den ved nedsættelsen af urnen fulgte fremgangsmåde er muligt at lokalisere denne.

Kirkeministeriets skrivelse af 15. september 1981 (til stiftsøvrighederne) om *regulativ for de ved kirker og kirkegårde ansatte*. J.nr. 10-20.

Man fremsender vedlagt cirkulære af 15. september 1981*) om udfærdigelse af regulativ for de ved kirker og kirkegårde ansatte. Om cirkulæret, der med øjeblikkelig virkning ophæver cirkulære af 15. juli 1975 angående udfærdigelse af regulativer for kirke- og kirke-*) Se V.K. 1987, s. 39.

gårdsfunktionærer, skal man bemærke følgende:

1. Regulativet skal oprettes for alle ansatte ved kirker og kirkegårde med undtagelse af ansatte, der er omfattet af finansministeriets overenskomst med SID vedrørende gartnere og gartneriarbejdere på bykirkegårde, jfr. § 1.

Efter bestemmelsen i cirkulærets § 8 skal endeligt regulativ for gravere først oprettes fra det tidspunkt, da aftale om løn- og ansættelsesvilkår for stillinger som graver træder i kraft i det enkelte ansættelsesforhold.

2. Ved udarbejdelse af regulativ må opmærksomheden være henledt på, at samtlige arbejdsopgaver, som påhviler den ansatte, kort beskrives.

Med henblik på tvivlsspørgsmål om, hvorvidt en arbejdsopgave, der udført af en ansat, også påhviler denne som tjenestepligt, bemærkes, at for så vidt arbejdsopgaven er omfattet af standardregulativets almindelige stillingsbeskrivelse (afsnit A), må spørgsmålet besvares bekræftende. Hvis arbejdsopgaven er optaget af den ansatte af egen drift, og menighedsrådet skønner, at opgaven ikke bør varetages som tjenestepligt, må rådet pålægge den ansatte at ophøre med at udføre arbejdsopgaven. Har den ansatte en betydelig egeninteresse i at fortsætte med arbejdsopgaven som frivilligt, ulønnet arbejde, kan menighedsrådet dog efter den ansattes skriftlige anmodning give tilladelse hertil.

3. Under henvisning til cirkulærets § 2 bemærkes, at ministeriet har godkendt de standardregulativblanketter, der er udarbejdet af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer og Danmarks Provsteforening i forening med den faglige organisation for følgende stillingsgrupper:

- Gravere
- Kirkegårdsassistenter
- Kirkegårdsledere
- Kirketjenere
- Kordegne

Organister, der lønnes efter lønrammestyret

- Organister, der honorarlønnes
- Kirkesangere
- Kirkekorsangere

Standardregulativ for sidstnævnte stillingsgruppe er dog kun godkendt som foreløbigt regulativ.

For kirketjeneres vedkommende henvises til

det tillæg til standardregulativets stillingsbeskrivelse, som er fastsat i ministeriets cirkulærebekrivelse af 20. december 1979 angående kirketjeneres forpligtelser med hensyn til renholdelse og snerydning m.m. af adgangsveje til præstens kontor og konfirmandstue.

I ansættelsesforhold, hvor regulativ er udarbejdet på standardblanket, der efter foranstående er godkendt af ministeriet, skal nyt regulativ ikke udarbejdes i anledning af vedlagte cirkulæres ikrafttræden.

4. Oprettede regulativer skal efter den ved lov nr. 200 af 27. maj 1980 gennemførte ændring af § 32 i lov om folkekirkens lønningssystem m.m. ikke mere godkendes af provstiuvalget. Regulativerne skal dog som hidtil forelægges provstiuvalget som et led i provstiuvalgets revisions- og tilsynsforpligtelse, jfr. § 4.

5. Bestemmelsen i cirkulærets § 5 er begrundet i klassificeringsmæssige hensyn.

Cirkulæret bedes bekendtgjort for menighedsråd og provstiuvalg i stiftet.

Kirkeministeriets skrivelse af 15. september 1981 (til stiftsøvrighederne) om *udfærdigelse af regulativ for de ved kirker og kirkegårde ansatte* *) 3. kt. j.nr. 10 - 20.

I henhold til § 32 i lov om folkekirkens lønningssystem m.m. fastsættes følgende:

§ 1. For alle ved kirker og kirkegårde ansatte, der ikke er omfattet af kollektiv overenskomst, skal der af menighedsrådet udfærdiges regulativ. Oprettelse af regulativ kan dog undlades ved midlertidige ansættelsesforhold (konstitution) og for medhjælperne for kirketjenere, gravere og kordegne.

Stk. 2. For ansatte, hvis tjenesteområde omfatter mere end en menighedsrådsreds, udfærdiges regulativet af menighedsrådene i forning og vedtages på et fælles møde.

§ 2. For såvidt der af ministeriet er godkendt et standardregulativ for en stillingsgruppe, skal regulativer for ansatte under denne stillingsgruppe udfærdiges på standardregulativet. Der må ikke i standardregulativets almindelige stillingsbeskrivelse (afsnit A) foretages overstregninger eller tilføjelser, men fravigelser af den almindelige stillingsbeskrivelse skal ske ved særlig beskrivelse i det dertil beregnede afsnit (afsnit B).

§ 3. Forinden regulativet vedtages i menighedsrådet (menighedsrådene), skal udkast til regulativet forhandles med den ansatte. Efter begæring skal udkastet forhandles med vedkommende faglige organisation.

Stk. 2. Endeligt regulativ udfærdiges i 3 eksemplarer, der alle underskrives af menighedsrådet (menighedsrådene) og den ansatte.

§ 4. Efter underskrivelsen fremsendes samtlige underskrevne eksemplarer af regulativet til provstiuvalget, der skal påse:

a. at almindelige regler for vedkommende stillingsgruppes tjeneste og arbejdsforpligtelser er opfyldt,

b. at arbejdsbeskrivelsen er i overensstemmelse med den for stillingen godkendte beskæftigelsesgrad,

c. at regulativet er i overensstemmelse med øvrige almindelige bestemmelser for stillingens klassificering.

Stk. 2. Hvis bestemmelser i regulativet ikke opfylder disse krav, tilbagesendes det til menighedsrådet (menighedsrådene) til berigtigelse - enten ved tilføjelse til regulativet eller ved udarbejdelse af nyt regulativ. Sker berigtigelsen ved tilføjelse til regulativet, skal tilføjelsen underskrives på alle eksemplarer af regulativet af såvel menighedsrådet (menighedsrådene) som den ansatte.

Stk. 3. Når provstiuvalgets behandling af regulativet er afsluttet, forsynes samtlige eksemplarer heraf med påtegningen: »Gennemset. Intet at bemærke«. Påtegningen underskrives af provstiuvalget.

§ 5. For såvidt en arbejdsopgave, der efter standardregulativets almindelige stillingsbeskrivelse henhører til en bestemt stilling, ved bestemmelse i regulativet er udtaget af stillingen og henlagt til en anden stilling, skal regulativerne for begge disse stillinger forelægges kirkeministeriet til godkendelse.

§ 6. Af de underskrevne eksemplarer af regulativet opbevares et eksemplar af menighedsrådet (menighedsrådene) og et eksemplar af provstiuvalget, medens det tredje eksemplar udleveres til den ansatte.

§ 7. Ved senere ændring af regulativet følges samme fremgangsmåde som foran anført vedrørende oprettelse af regulativet.

§ 8. Nærværende cirkulære, der ophæver cirkulære af 15. juli 1975 angående udfærdigelse af regulativer for kirke- og kirkegårdsfunktionærer, træder i kraft straks. Forpligtelsen til at oprette endeligt regulativ for gravere indtræ-

*) Min. tid. 1981 nr. 150

der dog først fra det tidspunkt, da aftalen om løn- og ansættelsesvilkår for stillinger som graver træder i kraft i det enkelte ansættelsesforhold.

Kirkeministeriets skrivelse af 18. september 1981 (til en sognepræst) om *en kordegns og en organists medvirken ved en aftenpræst i pinsemenigheden forrettet begravelseshøjtidelighed i et kirkegårdskapel*. 1. kt. j.nr. 5510-2/81.

I anledning af Deres ad tjenstlig vej hertil indsendte forespørgsel af 18. august, skal man meddele, at en persons medlemskab af folkekirken ophører, når han slutter sig til en pinsemenighed eller et andet trossamfund uden for folkekirken orden, jvf. menighedsrådslovens § 5, stk. 2, nr. 2, og at det i så henseende er uden betydning, om han undlader at begære sig fritaget for at betale kirkeskat til folkekirken.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt kordegnen og organisten ved A søndre sogns kirke har været forpligtet eller berettiget til at medvirke ved en begravelseshøjtidelighed i A kirkegårdskapel i et tilfælde, hvor den afdødes medlemskab af folkekirken var ophørt, som følge af hans indtræden i en pinsemenighed, og hvor begravelsen blev forrettet af pinsemenighedens præst, bemærkes, at kordegnen og organisten ikke har været forpligtet til at medvirke ved den omhandlede begravelse. Der findes ingen bestemmelser om, hvorvidt de pågældende har været berettiget til at medvirke, men ministeriet må finde det rettest, at en kordegn normalt undlader at medvirke i et sådant tilfælde, idet hans medvirken vil kunne skabe usikkerhed med hensyn til afdødes kirkelige tilhørsforhold. For organistens vedkommende kan hensynet til orglets betjening gøre det rimeligt, at organisten medvirker, såfremt han er villig dertil.

Kirkeministeriets skrivelse af 2. oktober 1981 (til et menighedsråd) om *anvendelse af symboler af ikke-kristen karakter på mindesmærker på en folkekirkelig kirkegård*. 1. k. j.nr. 5151/0802/81.

I skrivelse af 11. juni 1981 har menighedsrådet rejst spørgsmål om, hvorvidt der bør kunne anvendes symboler af ikke-kristen karakter på mindesmærker på en folkekirkelig kirkegård, idet menighedsrådet herved har henvist til et tilfælde, hvor der på et gravsted på A kir-

kegård er anbragt en gravsten med et hinduistisk symbol og en figur med motiv fra hinduistisk mytologi.

Menighedsrådet har i denne forbindelse anført som sin opfattelse, at det ikke kan anses for rigtigt, at sådanne symboler anvendes på mindesmærker, der anbringes på folkekirken kirkegårde, men at der på disse enten må anvendes kristne symboler eller slet ingen symboler.

I anledning heraf skal man henvise til bestemmelserne i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v. § 26, stk. 3, og anordning af 20. april 1953 om kirkegårde § 26, stk. 2, hvorefter mindesmærker, der ved deres størrelse eller form vil være skæmmende for kirken eller kirkegården, eller hvis indskrifter eller udstyr må anses for upassende, ikke må anbringes, og af provstiuudvalget kan forlanges fjernet, idet dog den trufne afgørelse kan indankes for kirkeministeriet.

I henhold til disse bestemmelser, og den tilsvarende bestemmelse i vedtægten for A kirkegård, må der i påkommende tilfælde foretages en konkret skønmæssig vurdering af, om en gravsten ved sin størrelse eller form kan anses for skæmmende, eller om dens indskrift og udstyr må anses for upassende. Dette må også gælde i de tilfælde, hvor en gravsten er forsynet med et symbol eller en indskrift af ikke-kristen karakter.

Derimod mener ministeriet ikke at kunne konstatere, at sådanne symboler eller indskrifter i sig selv må anses for upassende, hvorfor der efter ministeriets opfattelse ikke i en kirkegårds vedtægter kan optages en bestemmelse, der på forhånd udelukker, at gravsten forsynes med symboler og indskrifter, der ikke er af kristen karakter.

Det tilføjes, at der ikke vil være noget til hinder for, at der i kirkegårdens vedtægt optages en bestemmelse om, at mindesmærker og deres anbringelse skal godkendes af menighedsrådet. Det må dog i så fald i bestemmelsen udtrykkeligt anføres, at menighedsrådets afgørelse kan indankes for kirkeministeriet, jfr. princippet i vedligeholdelseslovens § 26, stk. 3, sidste punktum.

Kirkeministeriets skrivelse af 15. oktober 1981 (til folketingets finansudvalg) *angående stiftsmidlerne*. J.nr. 0047.

I skrivelse af 8. september 1981 (bilag 19.07)

har udvalget udbedt sig besvarelse af følgende spørgsmål:

1. Hvorledes er stiftsmidlerne opstået?

ad 1. Stiftsmidlerne omfatter dels kirkers og præsteembeders kapitaler, der fordeler sig på:

- a. afløst tiende, jfr. lov nr. 100 af 15. maj 1903
- b. afløste grundbyrder, jfr. lov nr. 174 af 20. marts 1918
- c. afløste jordrenterettigheder, jfr. lov nr. 113 af 4. april 1967
- d. salgssummer, hidrørende fra salg af fast ejendom, samt
- e. gravstedskapitaler.

Endvidere omfatter de legatmidler.

De nærmere regler om stiftelsesmidlernes administration, der varetages af stiftsøvrighederne med bistand af stiftskassererne, er fastsat i kgl. anordning af 11. oktober 1937.

Ad 1 a. Ved tiendeafløsningsloven af 15. maj 1903 blev det bestemt, at enhver tiende skulle afløses ved betaling af en kapital på 25 gange et års tiende. Afløsningssummerne blev herefter indbetalt til stiftskassererkontorerne i form af tiendebankobligationer, idet det forudsattes, at driften af kirkerne og præsteembederne skulle dækkes af renteafløstet, suppleret med lokale indtægter af fast ejendom m.v.

Tiendemidlerne udgør nu efter indløsning af obligationerne en konstant udlånsmasse til fordel for de kirker og præsteembeder, der deltager i det økonomiske stiftsfællesskab. Renterne af de oprindelige kirketidendemidler udbetales hver termin til vedkommende kirkekasse, medens præsteembedernes tiendemidler forrentes til fordel for »fællesfonden«, en lønfond, der afholder den del af præstelønningerne, der ikke afholdes af statskassen.

Ad 1 b. Grundbyrdeafløsningsloven af 20. marts 1918 indeholdt tilsvarende kapitaliseringsregler for de på kirkernes og præsteembedernes faste ejendomme hvilende grundbyrder som tiendeafløsningsloven, jfr. ovenfor.

Ad 1 c. Jordrenteindtægterne var oprindeligt lokalt bestyrede og førtes til indtægt for præstelønningsskasserne, efter at der i 1919 var gennemført en vidtgående udstyknings af præsteembedernes jordtillig-

gender, jfr. lov nr. 537 af 4. oktober 1919. Erhververne af de udstykkede parceller skulle ikke erlægge købesummen, men udrede en i loven fastsat jordrente.

I henhold til lov af 4. april 1967 overtog staten samtlige folkekirken tilhørende jordrenterettigheder imod erlæggelse af et kapitaliseret vederlag på ialt ca. 41,5 mill. kr. Denne kapital bestyres til fordel for fællesfonden og konteres i forhold til hvert enkelt præsteembedes og jordrentetilgodehavende som tilhørende vedkommende præsteembede i overensstemmelse med de i ministeriets cirkulære af 1. juni 1967 fastsatte bestemmelser.

Ad 1 d. Vederlag for afhændelse af fast ejendom - herunder erstatningssummer i anledning af ekspropriation af præstegårdsjord til vejanlæg o.lign. - skal inddrages under stiftsmidlerne til forrentning til fordel for fællesfonden og kan normalt ikke udbetales. Dog er der ifølge praksis mulighed for, at salgssummerne kan udbetales, hvor formålet er køb af fast ejendom til erstatning for den afhændede ejendom. Sælges en ældre præstebolig med henblik på opførelse af en ny, vil salgssummen således normalt blive tilladt anvendt til delvis dækning af udgifterne ved erhvervelse eller opførelse af den nye bolig.

Ad 1 e. Gravstedskapitaler, der er kirkernes væsentligste kapitaltilgang i nyere tid, omfatter dels vederlag for vedligeholdelse af gravsteder, hvor dette vederlag betales med et beløb én gang for alle (jfr. kgl. anordning af 20. april 1953 om kirkegårde (§ 23, stk. 2), dels vederlag for erhvervelse af brugsret til gravsteder for mere end én fredningsperiode og vederlag for brugsret til gravsteder, der betales af udenogsboende, eller personer, der ikke tilhører folkekirken (jfr. lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde § 25, stk. 6). Gravstedskapitaler kan efter ansøgning udbetales til kirkens kasse til dækning af udgifter vedrørende kirkegården eller kirken. For så vidt angår vedligeholdelseskapitaler kan dette dog først ske, når vedligeholdelsestiden for vedkommende gravsted er udløbet.

2. Hvor store er disse midler i de enkelte stifter, og hvorledes er midlerne anbragt?

ad 2. Kirkernes og præsteembedernes kapitaler blandt stiftsmidlerne fremgår af vedlagte

oversigt over den lokale kirkelige økonomi fordelt på stifter i regnskabsåret 1977*) Tidligere var midlerne i vid udstrækning bragt i kreditforeningsobligationer og pantebreve i fast ejendom, men på grund af den inflatoriske udvikling anvendes en væsentlig del af kapitalerne nu til udlån til kirker og præsteembeder, der har behov for likvide midler til dækning af udgifter vedrørende f.eks. byggearbejder, og køb af jord til kirkegårdsbrug.

3. Til hvilke formål kan midlerne anvendes?

Ad 3. Som anført har prisudviklingen medført, at stiftsmidlernes funktion ikke længere er at opnå størst muligt udbytte til indskyderne, men derimod at fungere som låneformidler, hvorved menighedsrådene sættes i stand til at påbegynde uopsættelige byggearbejder m.v., så snart stiftsøvrighedens tilladelse til låneoptagelse foreligger.

4. Kan de udlånes til andet end folkekirkelige formål?

Ad 4. Folkekirken har i vid forstand forpligtelser af verdslig art, som kan medføre arbejder, der ikke tåler uventet. Bliver der i et udviklingsområde uventet behov for kirkegårdsjord, vil det ofte være den eneste praktiske mulighed at finansiere kirkegårdsudvidelsen gennem stiftsmiddellån.

Der er i nogle tilfælde bevilget valgmenigheder lån af stiftsmidlerne til delvis dækning af større istandsættelsesudgifter vedrørende valgmenighedskirker. Iøvrigt er stiftsmidlernes lånemasse forbeholdt de kirker og præsteembeder, der deltager i stiftets økonomiske fællesskab.

5. Kan det bekræftes, at rentesatsen kun er 4%, og hvad er i så fald forklaringen herpå?

Ad 5. Kirkernes og præsteembedernes kapitaler under stiftsmidlerne forrentes med 4% p.a., hvilket skyldes, at kapitalerne for størstedelens vedkommende oprindeligt bestod af tiendebankobligationer, som blev forrentet med 4%. Efterhånden som obligationerne blev udtrukket til indfrielse, blev den frigjorte kapital anvendt til udlån til kirker og præsteembeder, der i enkelte år havde ekstraordinære udgifter, som ikke kunne dækkes af kapitalens renteaftast. Låntagerne skulle betale samme lånerente, som var gældende for obligationsmassen. Da behovet for lån af stifts-

midlerne som anført er stærkt stigende som følge af prisudviklingen, nærmer man sig nu den situation, hvor samtlige kapitaler under stiftsmidlerne er udlånt til dækning af udgifter ved istandsættelsesarbejder m.v. Samtlige deltagere i det økonomiske fællesskab vil således have fordel af den nuværende lave rente - hvad enten der er tale om renteudbetaling eller renteopkrævning - navnlig da alle stort set har samme mulighed for at finansiere uventede udgiftskrævende opgaver ved optagelse af stiftsmiddellån.

Ministeriet er bekendt med, at udvalget vedrørende folkekirkens økonomi under sine drøftelser har overvejet konsekvenserne - administrativt som økonomisk - af at forhøje eller sænke den for stiftsmidlerne gældende rentesats. Det er herunder blevet fremhævet, at den fremførte kritik, der især vedrører forrentningen af gravstedskapitaler set i forhold til kapitalernes udgiftsdækkende funktioner, kan imødegås ved at engangsvederlag for erhvervelse og vedligeholdelse af gravsteder - uanset forrentningen på 4% - fastsættes lavere end tilsvarende vederlag, der tillægges til de kommunale begravelsesvæsener.

Kirkeministeriets skrivelse af 5. oktober 1981 (til stiftsøvrigheden over Viborg stift) om, at *kontingent til Foreningen for Kirkegårdskultur kan afholdes som en provstiuudvalgsudgift*. J.nr. 7334/81.

I skrivelse af 2. juli 1981 har stiftsøvrigheden forespurgt, om der er hjemmel til af fællesfonden som provstiuudvalgsudgift at refundere et provstiuudvalg et beløb på 70 kr. årligt, afholdt som kontingent til Foreningen for Kirkegårdskultur, hvis årsskrift og øvrige virksomhed er af betydning for provstiuudvalgenes arbejde.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at den pågældende udgift i henhold til bestemmelse i § 30 i lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m. kan afholdes af fællesfonden som en provstiuudvalgsudgift (faglitteratur).

Kirkeministeriets skrivelse af 2. november 1981 (til Esbjerg kirkegårdsbestyrelse) om *ændring af vedtægten for kirkegårdene og begravelsesvæsenet i Esbjerg*.*) 1. kt. j.nr. 5142/0904/81.

* Udeladt her.

*) Se love og ekspeditioner 1959-60 side 133.

Med henvisning til tidligere brevveksling, senest kirkegårdsbestyrelsens skrivelse af 22. oktober 1981 (j.nr. 00.01 P 24/6-81) vedrørende ændring af vedtægten for kirkegårdene og begravelsesvæsenet i Esbjerg skal man meddele, at ministeriet herved godkender, at § 5, stk. 2, i den fornævnte vedtægt affattes således:

»Køb af gravsteder kan kun ske for 20 år ad gangen, for børne- og urnegrave 10 år. Fornyelse af gravsteder kan ske for 5, 10 eller 20 år, for børne- og urnegrave 5 eller 10 år.«

Kirkeministeriets skrivelse af 23. november 1981 (til et menighedsråd) om, *hvorvidt en på en gravsten anbragt indskrift: »Du blev offer for et menneskes hensynsløse kørsel« kunne anses for passende.* 1. kt. j.nr. 5161/0612/81.

I en gennem provstiudvalget og stiftsøvrigheden hertil indsendt skrivelse af 28. oktober 1981 har menighedsrådet anmodet ministeriet om at tage stilling til lovligheden af en på en gravsten på A kirkegård anbragt indskrift.

Det fremgår af de skrivelser vedlagte fotografier, at der på den omhandlede gravsten - foruden mindeord over afdøde, der var omkommet ved en færdselsulykke - er anført følgende: »Du blev offer for et menneskes hensynsløse kørsel«.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet anser den citerede del af indskriften for upassende og iøvrigt medvirkende til at ændre gravstenens karakter af mindesmærke.

Idet henvises til lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v. § 26, stk. 3, og anordning af 20. april 1953 om kirkegårde § 26, stk. 2, hvorefter mindesmærker, hvis indskrift må anses for upassende, ikke må anbringes og af provstiudvalget kan forlanges fjernet, skal ministeriet henstille, at menighedsrådet anmoder gravstedejerne om at fjerne den foran nævnte del af indskriften på gravstenen. Sker dette ikke inden for en af menighedsrådet fastsat passende frist, må provstiudvalget anses for at være beføjet til at forlange stenen fjernet, jfr. ovenfor. Provstiudvalgets afgørelse kan indankes for kirkeministeriet.

Kirkeministeriets skrivelse af 25. november 1981 (til N.N.) om, *at der ikke er hjemmel til at tillade begravelse af dyr på kirkegårdene.* 1. kt. j.nr. 5510/81.

I skrivelse af 17. november 1981 har De anset om tilladelse til, at De til sin tid må blive begravet sammen med Deres hund »King«, som De ønsker aflivet efter Deres død.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet ikke kan meddele en sådan tilladelse, da loven ikke hjemler mulighed for begravelse af dyr på kirkegårdene.

Kirkeministeriets skrivelse af 11. december 1981 (til et menighedsråd) om *nedlæggelse af nogle gravsteder, der ifølge kirkegårdsprotokollen var erhvervet for bestandigt.* 1. kt. j.nr. 5151/0811/81.

I skrivelser af 28. januar og 16. september 1981 har menighedsrådet rejst spørgsmål om nedlæggelse af nogle nærmere angivne gravsteder på A kirkegård. Det drejer sig ifølge det oplyste om ialt 91 gravsteder, hvortil brugsretten i årene omkring århundredeskiftet - for enkelte gravsteders vedkommende dog endnu tidligere - ifølge kirkegårdsprotokollen er erhvervet for bestandigt. Det har derimod ikke været muligt for menighedsrådet at oplyse, hvorvidt ordningen i sin tid blev godkendt af overordnet kirkelig myndighed, eller om der blev ydet vederlag for brugsrettens erhvervelse.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet såvel af principielle som af praktiske grunde ikke finder, at brugsretten til gravsteder bør være uden tidsbegrænsning.

Ministeriet mener derfor, at menighedsrådet - i det omfang dette er muligt - bør søge optaget forhandling med indehavere af brugsretten til de pågældende gravsteder med henblik på fastsættelse af et tidspunkt for brugsrettens ophør. Ministeriet skal henstille, at der i dette øjemed indrykkes en bekendtgørelse i statstidende og eventuelt tillige i et på egnen udbredt dagblad. Såfremt gravstedejernes adresser måtte være menighedsrådet bekendt, bør der dog ske skriftlig henvendelse til disse.

Opnås der ikke på denne måde kontakt med gravstedejerne, vil der med hensyn til de heromhandlede gravsteder kunne forholdes i overensstemmelse med nedennævnte retningslinier.

Brugsrettens ophør fastsættes til det tidspunkt, da der er hengået 100 år fra gravstedets oprettelse. Er gravstedet oprettet for mere end 100 år siden, kan gravstedet straks sløjfes med den virkning, at gravstedet er hjemfaldet

til kirkegården, jfr. dog nedenfor om tilfælde, hvor der er foretaget begravelse i gravstedet indenfor de sidste 20 år.

Har kirkegården ifølge kirkegårdsprotokollen påtaget sig en endnu gældende vedligeholdelsespligt, fastsættes brugstidens ophør dog til det tidspunkt, da vedligeholdelsespligten ophører, hvis dette ligger senere end 100 år efter gravstedets oprettelse.

For enkelte gravsteder, der alle er oprettet for mere end 100 år siden, har kirkegården ifølge kirkegårdsprotokollen påtaget sig vedligeholdelsespligten for »bestandigt«. Uanset dette finder ministeriet dog, at disse gravsteder - stadig under forudsætning af, at ingen gravstedsberettiget henvender sig - vil kunne nedlægges, idet det må anses for åbenbart urimeligt, om vedligeholdelsen af de nævnte gravsteder for bestandigt skulle påhvile kirkegården. Det bemærkes herved, at det ikke har kunnet oplyses, hvem der er begravet i gravstederne.

For et i 1886 oprettet gravsted, for hvilket vedligeholdelsespligten ifølge kirkegårdsprotokollen gælder til »videre«, fastsættes brugs-

tidens ophør til 100 år efter gravstedets oprettelse, altså 1986.

I de tilfælde, hvor der i et gravsted er foretaget begravelse inden for den i kirkegårdsvedtægten fastsatte fredningsperiode af 20 år, kan brugsrettens ophør tidligst fastsættes til det tidspunkt, da der er hengået en fredningsperiode efter den senest stedfundne begravelse. I det omfang, der opnås kontakt med gravstedsejerne, bør der med disse søges indgået aftale om fastsættelse af et tidspunkt for brugsrettens ophør, således at eventuel fornyelse af brugsretten efter dette tidspunkt kun kan ske i overensstemmelse med kirkegårdsvedtægtens bestemmelser. Ved sådanne forhandlinger bør der fra menighedsrådets side tages hensyn til de ovenfor anførte retningslinier.

Man skal endelig henlede opmærksomheden på bestemmelsen i vedligeholdelseslovens § 26, stk. 4, hvorefter ligsten eller mindesmærker, som enten kan tjene til kirkegårdens prydelser eller til at bevare mindet om fortjente mænd og kvinder, ikke bør fjernes fra kirkegården.